GODZIENNA

Gazeta Krakowska

Nr 264. ROK 1833. PONIEDZ: 7 PAŹDZIERN:

Pismo to wychodzi codzień oprócz świąt uroczystych, w drukarni ST. GIESZKOWSKIEGO.

PRENUMERATA
Kwartalna.......złp. 12
Miesięczna...... „ 5

Jutro Brygitty Wdowy

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE
Barometr zredukowany na 0° Reaumiura.

Dzien godzina	Barometr na 0° Ω,	Therm:	Higro-metr	Wiatr	Stan Atmosf.	UWAGI.
7 27	„ 8, 351	+ 6,8	+ 1,8	Zaden	Pochmurno	
12	„ 8, 401	8,5	2,2	Pn. wschodni średni	„ „	
6 3	„ 8, 324	9,0	2,3	Północny średni	„ „	
9	„ 8, 563	+ 7,1	+ 3,5	Pn. wschodni słaby	„ „	

Część Nieurzędowa.

WIADOMOŚCI Z OSTATNIEY POCZTY.

CZECHY.

Praga 21 Września.

W ostatnim pobycie N. Cesarza Rossyjskiego w Czechach donoszą: »N. Cesarz Rossyjski lustrował onegday rano przy Jung-Buuzlau 9 pułk huzarów, którego pierwszym Szefem został przez Monarchę naszego mianowany. Pułk ten wystąpił w paradzie, a po przedstawieniu się korpusu officerów swojemu nowemu cesarskiemu szefowi który miał mundur pułkownika tego pułku wykonał kilka ewolucyi. Przy końcu tego przeglądu, przybyli nasi NN. Cesarstwo, w towarzystwie innych przytomnych wysokich gości, na plac musztry, i przyjęci zostali przez N. Cesarza Jmci Rossyjskiego, pod którego osobistém dowództwem defilował ten pułk półszwadronami przed wysokiemi gościami. Następney nocy o godzinie 12 opuścił N. Cesarz Rossyjski z swoim orszakiem Münchengrätz w towarzystwie naywyższego burgrabiego hr. Chotek i dnia 20 t. m. o godzinie 9 zrana, przejechał czeską granicę w kierunku do Swidnicy.

Zagrab 14 Września.

Tuteysza gazeta donosi: »J. C. K. Apostolska Mość raczył na przedstawione życzenia stanów Kroacyi, Slawonii i Dalmacyi, że nauczanie języka węgierskiego przy krajowych zakładach szkolnych, wraz z korzyściami dla wszystkich uczących się, szczególniey zaś dla tych, którzy pragną kształcić się na publicznych urzędników, jest nader stósownêm i koniecznie potrzebnêm, raczył rozporządzić, aby język węgierski w Zagrabskim obwodzie literackim, jako »*Studium ordinarium*« zaprowadzony i uważany był.

SZWAYCARYA.

Zürych 10 Września.

Kiedy arystokratyczne stronnictwo w Neufchatel wysłało deputacyą do Króla Pruskiego, swego xięcia, prosząc o odłączenie od Szwaycaryi, drugie stronnictwo chcące pozostać w związku z Szwaycaryą wysłało deputacye do Zürychu celem oświadczenia seymowi przywiązania, zarazem podało kró-

lowi Pruskiemu adres następujący: »W groźnych chwilach, kiedy zastępcy iedney części Neufchatelskiey rodziny uchwalili uroczyste postanowienia odłączenia się,(*) które wielki wpływ na los nasz wywrzeć może, Xiąże nasz pozwól nam w głębokiem uszanowaniu wznieść głos do W. K. M. abyś w tey stanowczey chwili usłyszał nasze wzywania Twey opieki. Z przyczyny naywiększey ważności przyłączyleś nas W. K. M. w r. 1815 do rzeszy Swaycarskiey, która jest naszym sąsiadem a od 500 lat naszym sprzymierzeńcem; dziś część narodu naszego dla rodzinnych rozterek, które W. K. M. są wiadome żąda abyś nas odłączył od rzeszy Swaycarskiey. Xiąże! Nie możemy zgodzić się z obawą lub życzeniem tey części naszych współobywateli. Oni przewidują wielkie niespokoyności; my zaś przeciwnie tuszemy sobie nadzieją, że po poruszeniach, których widownią jest teraz Szwaycarya, spokoyny stan rzeczy nastąpi, i że rzesza Szwaycarska z ninieyszego przesilenia, potężnieyszą i zgodnieyszą niżeli kiedykolwiek była, powstanie. Przeto upraszamy W. K. M. abyś na prośbę prawodawczego ciała nie zważał, abyś nas nie odłączał od Szwaycaryi, naszey matki, która tylekrotnie pomocną dłoń nam podała i z którą wszystkie sławne wspomnienia naszych dziejów się łączą. Pozwól W. K. M. naostatek wynurzyć nam przy tey sposobności nasze życzenia, o długie i szczęśliwe życie W. K. M. i Waszego Królewskiego domu. Powtarzamy zarazem i t. d.» — Ten adres ma 3885 podpisów obywateli mających prawo głosowania, a ponieważ ogólna liczba głosujących obywateli kantonu 6700 wynosi, więc oczywista większość na stronę będących za związkiem Szwaycarskim. *(G. W.)*

ANGLIA.

Londyn 18 *Września.*

Xiąże Talleyrand miał dziś pożegnawcze posłuchanie u króla; ma on się niezwłocznie udać w podróż dla zwiedzenia Francyi; nie opuszcza więc Anglii bez powrotu, jak niektóre pisma twierdziły.

W upłyniony czwartek, odprawiła się wielka uroczystość obywatelska w Nottinghem, którą xiąże Sussex swoją obecnością zaszczycił.

Nadpłynął nakoniec dawno oczekiwany statek pocztowy *Magpie* do Falmouth, który opuścił Oporto dnia 11 t. m. — Gazeta *Morning-Post* udziela listy aż do 7 t. m. z Lizbony. Pierwszy z tych opiewa: »Dnia 4 t. m. przedsięwzięło woysko miguelistowskie, ustawione naprzeciwko oszańcowanych wałów, małoznaczący rekonesans, przeciwko zewnętrznym bateryom, lecz nie przyszło tego dnia, tylko do małych utarczek. — Dnia 5go o godzinie 6tey z rana posunęło się 6 tysięcy miguelistów naprzód, poczém powstała zacięta walka, która rozpoczęła się z obydwóch stron przez tyralyerów, tak od San Sebastian de la Piedra, jako też od wodociągu, naydalszego punktu wałów. Migueliści w krótce cofnęli się, utraciwszy dwa działa i jeden granatnik. Bataljony dwa i 3 strzelców konstytucyjnych ucierpieli bardzo przy zdobyciu tych dział, wystawieni albowiem byli długo na tęgi ogień, który z obu stron trwał aż do nocy, poczém obiedwie strony powróciły do swoich pozycyi. Dnia 6 t. m. nie zeszło nic ważnego, migueliści trudnili się usypaniem nowych bateryi; podobne przysposobienia czynią także ze strony Don Pedra. Nie podobna było doyść obustronnéy straty. Niektórzy podają stratę konstytucyonistów na 300 do 400 ludzi a miguelistów 6—700. Don Pedro był przytomny téy walce; obok niego jeden z adjutantów poległ od kuli; miał to bydź młodszy hrabia Larochejacquelin, i jak drudzy mówią, poległ w chwili, gdy na czele jazdy nacierał. — Pod xięciem Terceyry ubito konia; szef sztabu jeneralnego Mascareahas i hrabia Alba zostali ranionemi. Jenerał Valdes umarł w czasie amputowania ranioney ręki. — Wśród walki schwytali pedroiści Hiszpana, który chciał przenieść list do obozu miguelistów, pisany przez hrabinę Pavoo, która niezwłocznie została uwięziona. Hiszpana natychmiast rozstrzelano. W liście tym były naydokładniey oznaczone wszystkie naysłabsze punkta fortyfikacyi. — Dnia 7 miały dwa inne oddziały miguelistowskie przybyć; sypią oni ciągle bateryé. — W wczorayszey walce nie dawano z obu stron pardonu. W woysku konstytucyjnem znaydnje się także wielu Hiszpanów, osobliwie u szaserów, między którémi ma bydź synowiec jenerała Villalba.« *(G. W.)*

(*) *To postanowienie rady zostało później zniesionem przez następną uchwałę wysłania posłów do Zürychu.*

WIADOMOŚCI Z DAWNIEYSZYCH POCZT.

AUSTRYA.

Wiedeń 14 *Września.*

Dostrzegacz Austryacki zawiera z Konstantynopola następujące doniesienia, do d. 26 z. m. które prawie dosłownie potwierdzają wiadomości otrzymane w listach prywatnych, i dodaje: »Rząd Ottomański zwraca szczególnie i ciągle troskliwą uwagę na reorganizacyą swojego woyska. Nieustannie ćwiczą nowe woyska i uczą ich wykonywania wojennych obrotów. Zbrodnicze usiłowania roty podpalaczów, niepokoją jeszcze zawsze mieszkańców stolicy, i zmuszają rząd do wykonywania surowey policyi i ścisłych środków baczności, którym jedynie przypisać należy, iż dotąd większa część Konstantynopola i iego przedmieść stala się pastwą płomieni.—(Tu wspomina o spaleniu już wiadomem 300 domów.) Nowo mianowany namiestnik Bośnji, Daud pasza miał u Sultana pożegnawcze posłuchanie, przyczem udarowany ozdobami honorowemi, wyjechał drugiego dnia do Bośnji. Czynią znowu przygotowania do odprowadzenia karawan pielgrzymów do Mekki, które się z powodu wojny przez dwa lata nie odbywały, a na dowódzcę (Sare Emini) zasłony, zbroyney, mianowano Seid-Achmed Agę. Kapudan basza, który był niedawno odjechał do Nikomedyi, dla zniszczenia rozbojów morskich na morzu Marmora, powróci do stolicy, lecz już znowu doniesiono, iż w tey chwili pomiędzy stolicą i Silivria kilka statków napadniętych przez piratów zrabowano. Stan zdrowia w stolicy jest cokolwiek więcey zaspokajający chociaż tu i owdzie przytrafiają się wypadki powietrza; także dostrzeżono w tych ostatnich dniach, kilka symptomatów cholery.

Triest 10 *Września.*

Dnia 22 z. m. przybył tu sławny Norwegski biegun Mensen Ernest z Grecyi, który odbył podróż z Monachium do Napoli di Romania w czasie 24 dni lądem, przez Kroacyą, Dalmacyą i Turcyą, według ścisłego wyrachowania 965 godzin drogi, po drodze był także w Skutari, Durazo i Janina zatrzymany, ponieważ go miano za szpiega; w górach Montenegryjskich zatrzymany był od rabusiów; którym, chociaż za nim kilka razy wystrzelili uciekł, lecz zostawić im musiał wszystkie rzeczy i kompas, tylko listy królewskie i prywatne mógł uratować. Przepłynął on w tey podróży 69 rzek, i ubiegł w prost pomijając szosę przez ogromne góry kilkaset godzin drogi. Ostatnie jego zaaresztowanie było już tylko o 4 godzin od granicy greckiey pod Arta, gdzie go aż do Janiny o 30 mil zwrócono pod strażą; lecz gdy okazał papiery króla Bawarskiego, był dnia 6 uwolniony i paszportem tureckim zaopatrzony. Po odbyciu tuteyszey kwarantanny, uda się znowu niezwłocznie w pochód do Monachium. *(G. P. S.)*

PRUSSY.

Wrocław 20 *Września.*

Zjechało się bardzo wielu sławnych uczonych ze wszystkich okolic Niemiec, a nawet z Węgier, Szwecyi, Anglii, i Hiszpanii, dzień 18 września był przeznaczony na otworzenie ich posiedzeń, które w wielkiey sali uniwersytetu, w tak nazwaney *Aula Leopoldina* odbywają się. *(G. P. S.)*

ANGLIA

Londyn 14 *Września.*

Wydano tu do wszystkich dowódzców następujący okólnik: Rząd króla postanowił aby na przyszłość tylko niżey wyrażone przestępstwa w woysku były cieleśnie karane; mam razem honor oświadczyć polecenie lorda Hill, aby pod żadnym pozorem, oprócz w niżey wyrażonych przypadkach, nie była używaną: 1) za nieposłuszeństwo i gwałt przeciw zwierzchnikom; 2) za pijaństwo w służbie; 3) za kradzież broni amunicyi i t. p. hańbiące postępki. Postrzeżesz waćpan bez wątpienia, iż nie jest celem instrukcyi aby nawet w przypadkach tu wyrażonych miała bydź kara często wykonywaną, lecz przeciwnie jest zamiarem króla Jmći, aby się w wymiarze takowych, ile możności ograniczać, i tylko o tyle ich używać, o ile tego karność woyskowa koniecznie wymaga. *(G. P. S.)*

FRANCYA

Paryż 17 *Września.*

Monitor umieścił dodatkowo różne mowy do króla w Rouen i odpowiedzi królewskie, między innemi jest naywiększey uwa-

gi godną ta, którą J. K. M. dał merowi z Bouille: »Przypominacie mi waćpanowie, że Napoleon w swem uniesienin nad walecznością francuzkich żołnierzy, których prowadził do zwycięztwa, zwykł mawiać: Żołnierze jestem z was zadowolniony, odpowiedzieliście mojemu oczekiwaniu i dodajecie, że podobnież lud francuski te wyrazy do mnie stosuje. (Okrzyk tak jest! tak jest! zabrzmiał przy tych słowach ze wszystkich stron.) To uwieńcza wszelkie moje życzenia i jest dla mnie naywiększem zadowolnieniem, jakieście Wpanowie sprawić mogli mojemu sercu, gdy mi powtarzacie że naród jest kontent ze mnie... (Odgłos: *Niech żyje król!* dał się znowu słyszeć tak głosno i długo, iż nie było podobną rzeczą, aby król swoję mowę ukończył.)

Onegdy przybył P. Montron z Londynu od xięcia Talleyranda z ważnemi depeszami do króla Ludwika Filipa.

Środek konieczności, jaki Don Pedro względem portu lizbońskiego, przedsiewziąść musiał, zwolnił niejako związki Francyi i Anglii z Portugalią. Embargo, przeznaczone do wspierania wojennych poruszeń, nałożone było na wszystkie okręty w Tagu, wyjąwszy zwyczayne statki pocztowe i okręty wojenne. Wiemy z resztą, iż wszystkie listy, posyłane przez granicę hiszpańską, zatrzymane tamże bywają, skoro spostrzegają, iż takowe przychodzą z miast Donie Maryi podległych.

Szczególną otrzymaliśmy tu wiadomość, za którą jednakże nie ręczymy: »Wiadomo że xiężna Berry udaje się do Massa, niebyłoby to nic nadzwyczaynego; lecz w Massa wymyślono w roku zeszłym plan wyprawy okrętn *Carlo Alberto*; więc ma bydź podobieństwo, iż teraz znown nowy wynalazek podobnego rodzaju mógłby bydź umówiony. Ale byłoby jeszcze coś godnieyszego uwagi, jeżeli to się potwierdzi, iż xiężna Berry udać się miała z xięciem Modeny do Czech.

W Panteonie zatrudniono teraz wielu robotników, dla ukończenia robót przygotowawczych w celu umieszczenia w tymże szczątków sławnych mężów. Następujący spis jest osób zmarłych, których zwłoki przy końcu cesarstwa tam się znaydowały: Voltaira, JJ. Rousseau, Sufflot, marszałka Lannes, Ig. Jacqueminot, Demeunier, sławnego Lagrange, J. Rousscau, hr. Ordenor, jenerała Lepayge d'Orsene, Just de Vire, Claude-Ambroze Regnier, Hurand de Senarmond Thimoleona de Cosse, admirała Themerard, kardynała Marevi, Bouganiville, kardynała Erskini, serce Pierra Sers, Marie Vieu, Leblond-de S. Hilaire, hr. de Champmol, Garniere de la Boissiere, Portalis, Trouchet, Cabanis, hr. Perregault, Treillard, Choiseul-Praslin, Panthaleon Reynier, serce Fir Malchers, Caulincourt, Petiet, Jean Baptiste Pepin, Beguignot, Beviere, hrabiego Durazzo, Aberta de Luisnes, kardynała Capara, Claret de Fleurien, Morard de Galles; Henry Walther, Guillaume Winther. (*G.P.S.*)

DANIA

Kopenhaga 14 *Września*.

Flotta wojenna składa się teraz znowu z 6ciu linijowych okrętów, o 84 do 94 dział; 6ciu fregat o 36 do 46 dział; z 6ciu korwet po 20 dział; 6ciu brygów o 12 do 18 dział i 6 kutrów i szonerów po 8 dział; oprócz 70 kanonierskich statków po 1 i 2 działach. Ta flotta wystąpićby zatem mogła na morzu z 1000 dział.

NIEMCY

Frankfort 14 *Września.*

Przez obsadzenie tuteyszego miasta i okolicy wojskami związkowemi, stały się tuteysze lazarety za szczupłe na umieszczenie chorych; z tego powodu urządzono na lazaret woyskowy gmach za bramą miasta na zielonem błoniu stojący, pierwiastkowo używany dla cholerycznych. — W tygodniu dziś się kończącym, obligacye austryackie i holenderskie znacznie spadły, a chociaż nieodgadniono przyczyny, przecież taka panowała obawa, iż wszyscy spekulanci co żywo pozbywali swoje papiery za wszelką cenę.